

Izstrādāti saskaņā
ar 16.08.2022. MK
noteikumiem Nr.509

**DARĪSIM /
PAŠI!**

Biedrības “**DARĪSIM PAŠI!**”

sabiedrības virzīta
vietējās attīstības
stratēģija
2023.-2027. gadam

APSTIPRINĀTS
ar biedrības “Darīsim paši!”
padomes lēmumu
2023.gada 6.jūlijā

Finansē
Eiropas Savienība

Nacionālais
attīstības plāns

SATURS

KOPSAVILKUMS.....	3
Stratēģijas saskaņotība ar plānošanas dokumentiem.....	5
1. Esošās situācijas izvērtējums.....	9
1.1. Darbības teritorija.....	9
1.1.1. Vispārējs ģeogrāfisks apskats.....	9
1.1.2. Sociālekonomisks apskats	10
1.1.3. VRG darbības teritorijas pamatojums.....	13
1.2. Partnerības principa nodrošināšana.....	14
1.4 Teritorijas SVID izvērtējums.....	15
SVID Alsungas pagasts.....	18
1.4. Teritorijas attīstības vajadzību identificēšana un potenciāla analīze.....	22
1.5. Starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības vajadzību novērtējums.....	23
2. STRATĒĢISKĀ DAĻA.....	25
2.1. Vīzija un stratēģiskie mērķi.....	25
2.2. Sasniedzamie rezultāti.....	30
2.3. Inovatīvo risinājumu identificēšana.....	30
3. RĪCĪBAS PLĀNS.....	32
3.1. Rīcības plāns 2023.–2027. gadam Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna 2023.–2027. gadam intervencē "Darbību īstenošana saskaņā ar vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošana".....	32
3.2. Kritēriju apraksts maksimālās atbalsta intensitātes noteikšanai.....	35
3.3. Cita ārējā finansējuma nepieciešamība un piesaistīšanas novērtējums.....	38
4. SVVAS ĪSTENOŠANA UN NOVĒRTĒŠANA.....	39
4.1. Vietējās rīcības grupas informācijas tīklu veidošanas apraksts un sadarbības nodrošināšana ar dažādām tās darbības teritorijā esošām organizācijām.....	39
4.1.1. Vietējās sabiedrības iesaiste stratēģijas sagatavošanā.....	39
4.1.2. Vietējās sabiedrības informēšana par stratēģijas īstenošanu un tās iesaisti stratēģijas mērķu sasniegšanā.....	40
4.2. Papildinātības nodrošināšana ar Eiropas savienības struktūrfondu darbības programmas specifiskajiem atbalsta mērķiem.....	41
4.3. Projektu vērtēšanas kritēriju noteikšanas principi un kārtība, tostarp interešu konflikta novēršana.....	46
4.4. Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas uzraudzības un novērtēšanas procedūra.....	48
4.5. Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas organizācija.....	49
5. FINANSĒJUMA SADALES PLĀNS.....	50

KOPSAVILKUMS

Biedrības "Darīsim paši!" sabiedrības virzīta vietējā attīstības stratēģija 2023.–2027. gadam (turpmāk tekstā SVVA stratēģija) veicina tās darbības teritorijas – Kuldīgas novada – sociālo un ekonomisko labklājību, atbalstot vietējo iedzīvotāju, kopienu un uzņēmēju iniciatīvas kvalitatīvas un iekļaujošas dzīves, darba un uzņēmējdarbības vides veidošanai, atbilstoši vietējām vajadzībām un iespējām, vienlaikus nodrošinot vietējās teritorijas attīstības nepārtrauktību.

SVVA stratēģijas izstrādei tika organizētas 20 tikšanās ar teritorijas iedzīvotājiem katrā novada pagastā, veikta visaptveroša tiešsaistes aptauja, apkopoti aktuālākie statistikas dati un analizēti teritorijai saistošie vietējie un reģionālie attīstības plāni, kā arī nacionālie plānošanas dokumenti. Ir izzināta esošā situācija lauku teritorijās, atbildot uz jautājumu, kādas ir vietējo lauku teritoriju iedzīvotāju vajadzības labas dzīves un darba vides nodrošināšanai. Biedrības „Darīsim paši!” teritorijas vīzija un mērķi balstīti uz vietējām vajadzībām un vietējo resursu potenciālā iespējotiem ilgtspējīgiem risinājumiem, kas izstrādāti kopīgā sadarbībā ar vietējām kopienām (t.sk. pagastu un pilsētu iedzīvotājiem, uzņēmējiem, NVO un pašvaldības pārstāvjiem) un nozaru ekspertiem. SVVA stratēģija paredz nodrošināt vienlīdzīgas iespējas sociāli mazākaizsargātajām iedzīvotāju grupām, t.sk., personām ar invaliditāti, senioriem, cilvēkiem ar maziem bērniem, kā arī jauniešiem.

Vīzija: spēcīgas, aktīvas un iekļaujošas lauku kopienas, kas virza lauku attīstību, veicinot Kuldīgas novada ekonomisko labklājību un kvalitatīvu dzīves vidi lauku teritorijās.

SVVA stratēģijā izvirzīti divi mērķi:

1. Stiprināt vietējo uzņēmējdarbību un veicināt teritorijas ilgtspējīgu ekonomisko izaugsmi.
2. Stiprināt lauku kopienu lomu vietējo teritoriju attīstībā un sekmēt kvalitatīvas dzīves vides veidošanos lauku teritorijās.

SVVA stratēģijas īstenošanas periods no 2023. līdz 2027.gadam, piesaistot Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai finansējumu.

Stratēģiskie mērķi un rīcības:

1.tabula

Apzīmējums	Mērķis / rīcība	ELFLA atbalsta apmērs (% pret kopējo finansējumu)
M1	Vietējās ekonomikas stiprināšana	50
R1	Atbalsts vietējās ekonomikas stiprināšanai	
R2	"Lauku biļete" uzņēmējdarbībai	
M2	Kopienas spēcinošas un vietas attīstības sekmējošas iniciatīvas	50
R3	Mobilie risinājumi kultūras pieejamības nodrošināšanai Kuldīgas novada lauku teritorijās	
R4	Aktīvās atpūtas un novada iedzīvotāju veselīga dzīvesveida stiprināšana	
R5	Mērķrīcības mazāk aktīvo Kuldīgas novada pagastu teritoriju attīstībai	
R6	Stratēģiskais projekts "Sporta laukuma izveidošana Alsungā"	
R7	Jaunu sabiedrisko aktivitāšu radīšana un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana lauku teritorijās	
R8	Iedzīvotāju zināšanu un prasmju pilnveidošana	
R9	Vietējo kopienu stiprināšana viedai vietējo teritoriju attīstībai	
R10	Sadarbības pasākumi	

Stratēģijas saskaņotība ar plānošanas dokumentiem

Biedrības darbības teritorija atrodas Kurzemes plānošanas reģionā, ietverot Kuldīgas novadu. SVVA stratēģija ir saskaņota un papildina citos teritorijai saistošajos plānošanas dokumentos paredzētos pasākumus teritorijas attīstībai.

- Kuldīgas novada attīstības programma 2022. – 2028. ir vidēja termiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā noteiktas vidēja termiņa prioritātes un pasākumu kopums vietējās pašvaldības attīstības stratēģijā izvirzīto ilgtermiņa stratēģisko uzstādījumu īstenošanai.
- Kurzeme 2030 – Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015. – 2030. gadam ir ilgtermiņa plānošanas dokuments, kurš iezīmē reģiona nozīmīgākos attīstības virzienus.

2.tabula

"Darīsim paši!" SVVA stratēģija 2023. – 2027.		Kuldīgas novada attīstības program 2022.–2028.		Kurzeme 2030	
Mērķis	Rīcība	Stratēģiskais mērķis	Rīcība	Prioritāte	Rīcība
M1 Stiprināt vietējo uzņēmējdarbību un veicināt teritorijas ilgtspējīgu ekonomisko izaugsmi	R1 Atbalsts vietējās ekonomikas stiprināšanai R2 "Lauku biļete" uzņēmējdarbībai	SM3 Ekonomiski aktīvs un sasniedzams novads	RV8 Vietējās uzņēmējdarbības attīstība un investīciju piesaiste	P2 Izaugsmes ekonomika	RV 2.2. Zināšanu radīšana un uzņēmumu inovācijas kapacitātes veicināšana RV 2.3. Zaļais kurss – videi draudzīgas uzņēmējdarbības attīstība RV 2.4. Atbalsta pakalpojumu attīstība Kurzemes uzņēmējiem RV 2.5. Uzņēmumu digitālā transformācija

					RV 2.6. Uzņēmējdarbībai nepieciešamās infrastruktūras izveide un attīstība RV 2.7. Sabiedrības uzņēmējspējas veicināšana
M2 Stiprināt lauku kopienu lomu vietējo teritoriju attīstībā un sekmēt kvalitatīvas dzīves vides veidošanos lauku teritorijās	R8 Iedzīvotāju zināšanu un prasmju pilnveidošana	SMI: Pilsoniski aktīvas un viedas kopienas	RV1 Kvalitatīvas, iekļaujošas un mūsdienīgas izglītības iespējas visiem pieejamā, atbalstošā un ilgtspējīgā izglītības vidē	P1: Dinamiskas zināšanas	RV 1.2. Darbam un dzīvei sabiedrībā nepieciešamās digitālās prasmes RV 1.3. Kvalitatīvas un uz cilvēku vērsta mūžizglītības pieejamība RV 1.4. Cilvēkkapitāla attīstība un cilvēkresursu racionāla izmantošana
M2 Stiprināt lauku kopienu lomu vietējo teritoriju attīstībā un sekmēt kvalitatīvas dzīves vides veidošanos lauku teritorijās	R5 Mērķrīcības mazāk aktīvo Kuldīgas novada pagastu teritoriju attīstībai R9 Vietējo kopienu stiprināšana viedai vietējo teritoriju attīstībai		RV3 Atpazīstams, efektīvi pārvaldīts, drošs novads ar aktīvām vietējām kopienām un iedzīvotāju līdzdalību lēmumu pieņemšanā	P8: Aktīva sabiedrība	RV 8.1. Vietas piederības sajūtas stiprināšana RV 8.2. Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības veidošana

	R7 Jaunu sabiedrisko aktivitāšu radīšana un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana lauku teritorijās				
M2 Stiprināt lauku kopienu lomu vietējo teritoriju attīstībā un sekmēt kvalitatīvas dzīves vides veidošanos lauku teritorijās	R4 Aktīvās atpūtas un novada iedzīvotāju veselīga dzīvesveida stiprināšana		RV2 Kvalitatīvi un visiem pieejami veselības un sociālie pakalpojumi un veselīgs dzīves veids	P5:Pievilcīga dzīves vide	RV 5.1. Inovatīvu, pieejamu un efektīvu pakalpojumu nodrošināšana RV 5.2. Atbildīga un vieda infrastruktūras attīstība un apsaimniekošana RV 5.4. Integrēta pārvaldība reģiona attīstībai RV 5.5. Kurzeme kā pievilcīga mājvieta
M2 Stiprināt lauku kopienu lomu vietējo teritoriju attīstībā un sekmēt kvalitatīvas dzīves vides	R6 Stratēģiskais projekts "Sporta laukuma izveidošana Alsungā"			P6: Sociālā iekļaušana	RV 6.1. Sabiedrības veselības aprūpes uzlabošana un veselīga un aktīva dzīves veida veicināšana RV 6.3. Vienlīdzīgu iespēju nodrošināšana

veidošanos lauku teritorijās					
M2 Stiprināt lauku kopienu lomu vietējo teritoriju attīstībā un sekmēt kvalitatīvas dzīves vides veidošanos lauku teritorijās	R7 Jaunu sabiedrisko aktivitāšu radīšana un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana lauku teritorijās	SM2: Harmoniska pilsētas un lauku vide	RV5 Dabas un ainavisko vērtību saglabāšana un izmantošana sabiedrības dzīves kvalitātes paaugstināšanai		
M2 Stiprināt lauku kopienu lomu vietējo teritoriju attīstībā un sekmēt kvalitatīvas dzīves vides veidošanos lauku teritorijās	R3 Mobilie risinājumi kultūras pieejamības nodrošināšanai Kuldīgas novada lauku teritorijās		RV4 Kultūras mantojuma un procesu ilgtspējīga pārvaldība un kultūras piedāvājuma daudzveidība	P7: Kultūras potenciāls	RV 7.1. Kultūras mantojuma saglabāšana RV 7.2. Kurzemes vēsturisko un mūsdienu tradīciju stiprināšana RV 7.3. Kultūras jaunievedumu un radošo nozaru attīstība RV 7.4. Kultūrtelpu dažādības stiprināšana

1. Esošās situācijas izvērtējums

1.1. Darbības teritorija

1.1.1. Vispārējs ģeogrāfisks apskats

SVVAS darbības teritorija un izvietojums SVVA stratēģijas īstenošanas teritorija atrodas Kurzemes centrālajā daļā, kopējā platība: 2504,12 km², pārklājas ar Kuldīgas novada administratīvi teritoriālo teritoriju.
Pilsētas: Kuldīga, Skrunda
Pagasti: Alsungas, Ēdoles, Gudenieku, Īvandes, Kabiles, Kurmāles, Laidu, Nīkrāces, Padures, Pelču, Raņķu, Rendas, Rudbāržu, Rumbas, Snēpeles, Turlavas, Vārmes un Skrundas pagasts.
Robežnovadi: Dienvidkurzemes, Saldus, Talsu, Tukuma un Ventspils novads

Dabas mantojuma resursi Teritorijai daudzveidīgs un ainavisks reljefs. Daudz dabisko ūdenstilpņu – ezeri (lielākie – Lielais Nabas ezers, Mazais Nabas ezers, Rimzātu dīķi, Slujas ezers, Vilgāles ezers un Zvirgzdu ezers) un upes (lielākās – Abava, Venta, Užava).
11 Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (Natura 2000)
8 dabas liegumi – Alsungas meži, Diļļu pļavas, Gudenieki, Maņģenes meži, Skrundas zivju dīķi, Ventas ieleja, Ventas un Šķerveļa ieleja, Užavas augštece.
3 dabas parki – Alsungas senleja, Pinku ezers, Riežupe
1 mikroliegums – Dzirnieku pļava
Teritorijā ir ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi, dendroloģiskie stādījumi, aizsargājamās alejas, un dabas ainavas.

Iedzīvotāju blīvums 11 uz 1 km²

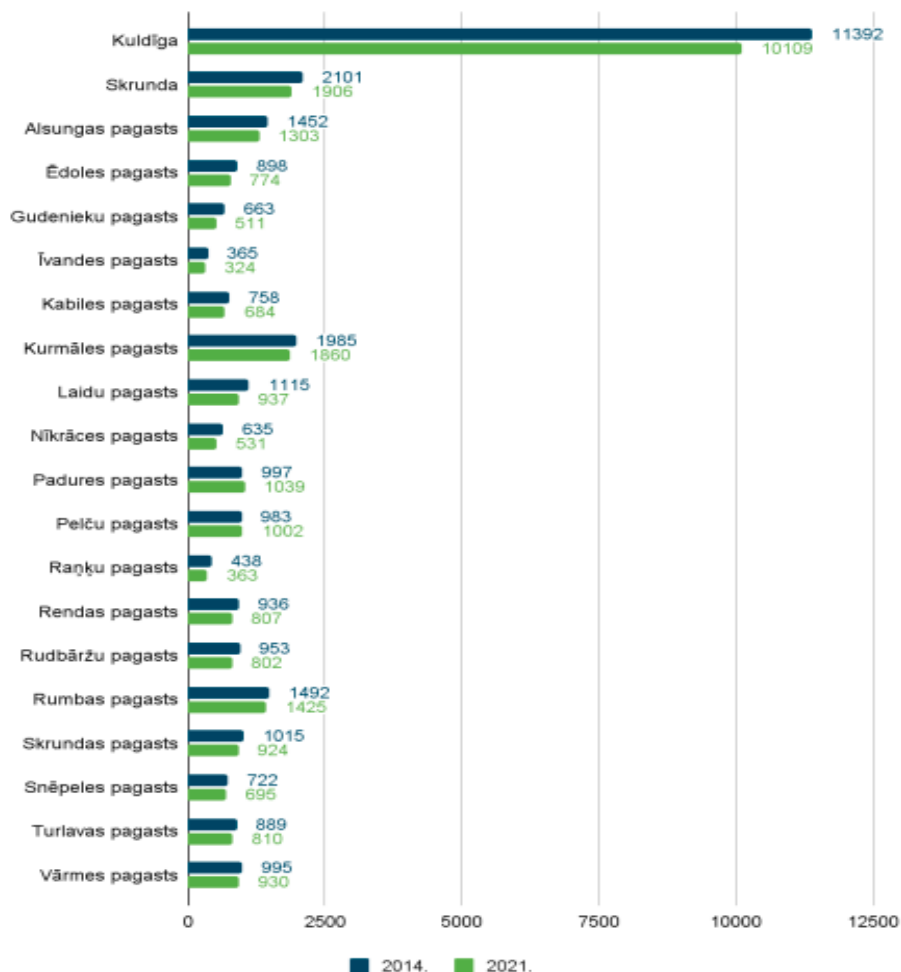
1.1.2. Sociālekonomiskais apskats

Iedzīvotāju skaits
(Avots: CSP, 2023)

27 363 (CSP, 2023)

Iedzīvotāju skaits pilsētās un blīvi apdzīvotās teritorijās 14 173 jeb 51,8%, laukos un reti apdzīvotās teritorijās 13 183 jeb 48,2% (CSP, 2023)

Ilgstošs negatīvs iedzīvotāju dabiskais pieaugums (-203) un migrācijas saldo (-172) (2022)

Iedzīvotāju skaits pa vecuma grupām
0 - 17g. 5018
18 - 64g. 16 415
65 un vairāk gadi 5757

Tirgus sektora ekonomiski aktīvie uzņēmumi
VRG teritorijā ir aktīvas: SIA (1269), zemnieku saimniecības (1246) un individuālie komersanti (196). Nozīmīgākās nozares:

- apstrādes rūpniecība
- mazumtirdzniecība un vairumtirdzniecība
- lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība
- būvniecība

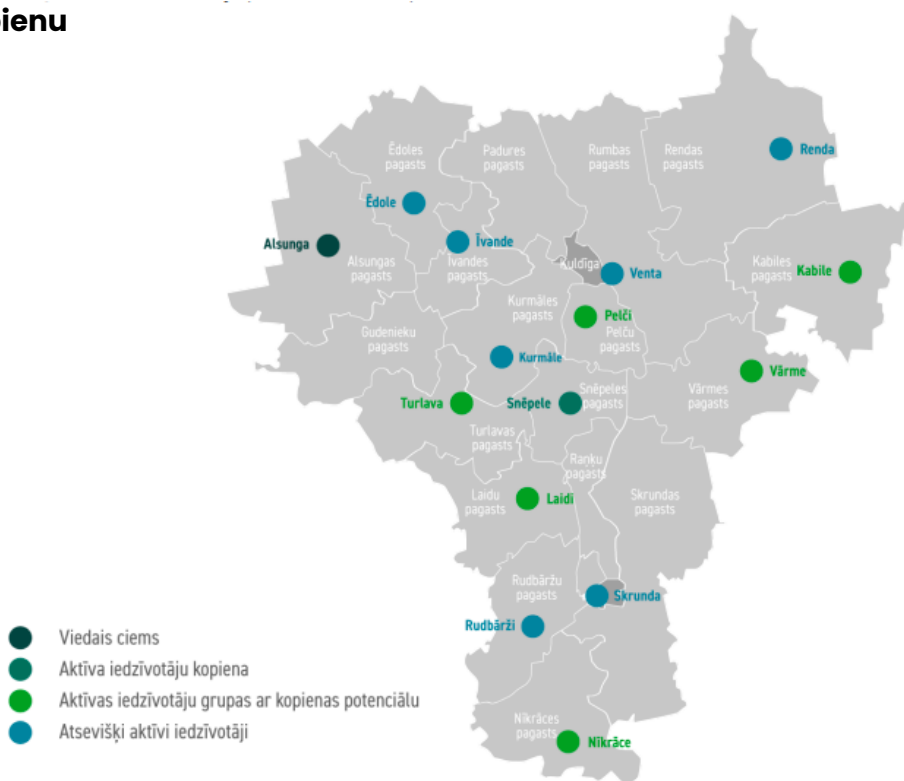
Nodarbinātība Nodarbināto iedzīvotāju skaits – 7590 iedzīvotāji (privātajā sektorā 56,6% (4298), publiskajā 43,4% 3292 (CSP, 2021))
Bezdarba līmenis 4,5 % no darbaspējīgajiem iedzīvotājiem (NVA, 2023)

Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem 93 (2021), (Latvijā – 87, Kurzemes reģionā – 79)

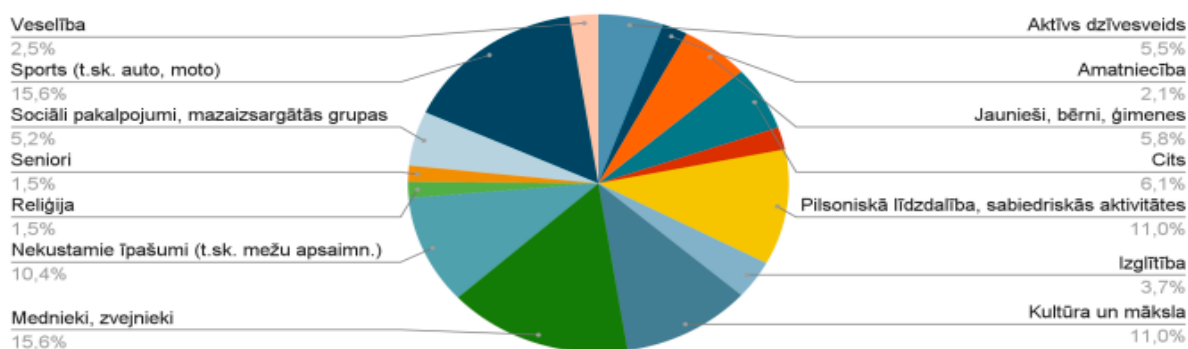
Ekonomiski aktīvie uzņēmumi Fiziskas personas – saimnieciskās darbības veicējas 44%
Komerccabiedrības 37%
Zemnieku un zvejnieku saimniecības 15%
Individuālie komersanti 4%

Nozares, kurās ir vislielākais nodarbināto skaits Lauksaimniecība
Augkopība un lopkopība, medniecība
Mežsaimniecība un mežizstrāde
Būvniecība
Apstrādes rūpniecība
Mākslas, izklaide, atpūta
Koksnes, koka izstrādājumu ražošana
Pārtikas produktu ražošana

Vietējo kopienu aktivitāte

NVO aktivitāte Aktīvas, dažādās jomās darbojošās NVO visā novada teritorijā (16,3 uz 1000 iedzīv.)

20. Attēls. Kuldīgas novadā reģistrēto NVO darbības jomas
(Avots: LLF sadarbība, balstoties uz SIA LURSOFT un Kurzemes NVO centra datiem, 2021)

Kultūras mantojuma objekti

- Kuldīgas vecpilsēta Ventas senlejā ar unikālu vēsturisko apbūvi, kas aptver 365 vēsturiskās ēkas (iekļauta UNESCO Pasaules mantojuma nacionālajā sarakstā).
- Suitu kultūrtelpa (UNESCO Pasaules nemateriālās kultūras mantojuma sarakstā). Alsunga, Ēdole, Kabile, Lēnas, Renda, Turlava – apdzīvotas vietas ar nozīmīgu mantojuma objektu sakopojumu, suitu teritorijas un kuršu ķoniņu brīvcieņi – teritorijas ar īpašu vēsturiskās attīstības gaitu un tradīcijām.
- Daudzveidīgi kuršu laikmeta, Livonijas, Kurzemes hercogvalsts un vēlāku laiku materiālie un nemateriālie kultūras artefakti.
- Nozīmīgs valsts un vietējās valsts aizsargājamo pilsētībūvniecības, arhitektūras, arheoloģijas mākslas, vēstures un industriālo pieminekļu skaits.

1.1.3. VRG darbības teritorijas pamatojums

Kopš biedrības “Darīsim paši!” dibināšanas 2006.gadā, tās darbības mērķis ir uzlabot dzīves kvalitāti iedzīvotājiem, veicinot lauku teritorijas ekonomisko attīstību, pakalpojumu pieejamību un kvalitātes uzlabošanu biedrības darbības teritorijā. Partnerības darbības teritorija sakrīt ar Kuldīgas novada administratīvi teritoriālo robežu, kas jau vēsturiski kopš 1949. gada (Kuldīgas rajons) ir pastāvējusi kā vienota administratīvā teritorija, vien laika posmā no 2009. – 2021.gadam bijusi sadalīta trijos novados – Kuldīgas, Alsungas un Skrundas. Bez vēsturiskajām saitēm, teritorijas integritāti veido arī ģeogrāfiskās saites – ceļu tīkls, kā arī kopīgi apsaimniekoti dabas resursi – upes, ezeri, aizsargājamās teritorijas, kā arī funkcionālās saites, kā, piemēram, izglītības iestādes, veselības infrastruktūra, interešu izglītības un novada jauniešu brīvā laika pakalpojumi u.c.

Biedrības darbības teritorija ietver 20 teritoriālās vienības: pilsētas – Kuldīgu, Skrundu, un 18 pagastus – Ēdoles, Gudenieku, Īvandes, Kables, Kurmāles, Laidu, Padures, Pelču, Rendas, Rumbas, Snēpeles, Turlavas, Vārmes, Skrundas, Nīkrāces, Raņķu, Rudbāržu un Alsungas.

Ģeogrāfiski tā atrodas Rietumlatvijas vēsturiskā Kurzemes reģiona centrālajā daļā.

1.2. Partnerības principa nodrošināšana

Biedrības "Darīsim paši!" organizatoriskā pārvaldes struktūra veidota pēc šādas shēmas:

Biedrības "Darīsim paši!" augstākā lēmējinstītūcija ir kopsapulce, kura sastāv no visiem biedrības biedriem. Par biedrības biedru var kļūt ikviena fiziska vai juridiska persona, kas atbalsta biedrības mērķus un vēlas iesaistīties teritorijas attīstībā. Biedrībā uz 01.06.2023. ir 28 biedri.

Biedrības pārstāvju lēmējinstītūcija ir padome, kas sastāv no 9 padomes locekļiem, nodrošinot visu iesaistīto pušu vienlīdzīgu pārstāvniecību.

Partnerības teritoriālā pārstāvniecība: līdz 2021.gada administratīvi teritoriālajai reformai, biedrības teritorijā iekļāvās 3 novadi – Kuldīgas, Alsungas, Skrundas. Lai nodrošinātu kvalitatīvu teritoriālo pārstāvniecību, biedrības padomē joprojām strādā 3 pašvaldību pārstāvji, katrs turpinot pārstāvēt noteiktas teritorijas iedzīvotāju intereses, tā nodrošinot teritoriālā partnerības principa ievērošanu padomes darbībā un stratēģijas īstenošanā.

Mērķa grupu pārstāvniecība: pārstāvju lēmējinstītūciju jeb padomi veido 3 uzņēmēju pārstāvji, 3 iedzīvotāju un NVO sektora pārstāvji, kā arī 3 pašvaldības pārstāvji, tādā veidā tiek nodrošināta visu iesaistīto pušu (privātā, nevalstiskā un publiskā sektora) līdztiesīga pārstāvniecība, t.sk. arī lauksaimnieku, lauku sieviešu un jauniešu interešu pārstāvniecība.

1.4 Teritorijas SVID izvērtējums

Stiprās puses

- Unikālas, daudzveidīgas starptautiska un nacionāla mēroga kultūrvēsturiskā vērtības un dabas mantojums, ar nozīmīgu potenciālu tūrisma attīstībai.
- Spēcīgas suitu kultūras tradīcijas.
- 12 no 20 VRG teritorijas vienībās vērojams iedzīvotāju skaita pieaugums vecuma grupā no 25-34 gadiem, atsevišķos pagastos arī bērnu un jauniešu skaita pieaugums (0-14 gadi).
- Daudz ekonomiski aktīvo uzņēmumu novadā.
- Salīdzinoši liela fizisko personu interese uzsākt savu uzņēmējdarbību, piesaistot ārējā finansējuma (t.sk. LEADER programmas) atbalstu.
- Aktīvas, dažādās jomās darbojošās NVO.
- Spēcīgs viedais ciems, lauku teritorijās veidojās un attīstās vietējās kopienas
- Radošās industrijas attīstība un koncentrēšanās Kuldīgas novadā.
- Daudzveidīgs kultūrvides piedāvājums un aktīva novada iedzīvotāju iesaiste amatiermākslas un pašdarbības kolektīvos.
- Aktīva Kuldīgas jauniešu mājas (Kuldīgas novada bērnu un jauniešu centrs) darbība, kas nodrošina interešu izglītības un aktivitātes jauniešiem no lauku teritorijām.

Vājās puses

- Ilgstoši negatīvas demogrāfiskās un migrācijas tendences, rezultējas ar būtisku iedzīvotāju skaita samazināšanos un demogrāfiskā sastāva novecošanos.
- Mazs iedzīvotāju blīvums, īpaši lauku teritorijās (7 cilvēki uz 1 km²).
- Novada teritorijas nevienmērīga attīstība, kas ietekmē apdzīvotību, uzņēmējdarbību, kā arī infrastruktūras un pakalpojumu atšķirīgu pieejamību un kvalitāti.
- Pamatpakalpojumu (izglītības, veselības, mobilitāte) būtiska samazināšanās vai nepieejamība lauku teritorijās.
- Mūsdienīgs industriālās zonas trūkums, kas piesaistītu investorus attīstīt ražošanu novadā, radot jaunas darba vietas.
- Atšķirīga pagastu kapacitāte piesaistīt ārējo finansējumu teritorijas attīstībai un iedzīvotāju vajadzību risināšanā, kas padziļina to sociālekonomisko noslāņošanos.
- Vāja NVO darbības kapacitāte un resursi darbības nodrošināšanai, īpaši pagastos un ciemos.
- Nepietiekoša infrastruktūra (telpas, aprīkojums) iedzīvotāju brīvā laika aktivitātēm, aktīvās atpūtas, kultūras, sporta un socializēšanās vajadzībām.
- Zema jauniešu iesaiste un līdzdalības iespējas, īpaši pagastos, kur likvidētas izglītības iestādes.
- Kvalitatīva dzīvojamā fonda trūkums jaunu iedzīvotāju un ģimeņu piesaistei teritorijā.
- Daudzveidīgu darba iespēju trūkums.
- Tūrisma piedāvājumu un aktivitāšu koncentrēšanās novada centrā ar izteiktu sezonālā raksturu, vāja tūrisma potenciāla attīstība lauku teritorijās.
- Nav vietējo teritoriju attīstības plānu (t.sk. pagastu, ciemu) vai virzība.
- Trūkst pasākumu norisei atbilstošas kultūras infrastruktūra pagastos, radot lielus izdevumus tās izīrēšanai.

Iespējas

- Aktīva ārējā finansējuma piesaiste teritorijas attīstības un iedzīvotāju vajadzību risināšanai, stiprinot uzņēmēju, NVO, kopienu kapacitāti un savstarpējo sadarbību attīstībai plānošanai, projektu pieteikumu izstrādei un finansējuma piesaistei.
- Pakalpojumu attīstība un infrastruktūras pielāgošana iedzīvotāju demogrāfiskā sastāva izmaiņām, t.sk. viedu risinājumu attīstība pakalpojumu nodrošināšanai, īpaši attālās lauku teritorijās un teritorijās ar mazu iedzīvotāju skaitu.
- Publiskas vides sakārtošana ciemos un pagastos, nodrošinot drošu, kvalitatīvu, iedzīvotāju vajadzībām atbilstošu dzīves vidi.
- Vides pielāgošana cilvēkiem ar ierobežotām iespējām.
- Apzināt pamestās un degradējošās teritorijas, izstrādājot plānu to sakārtošanai un pielāgošanai, uzņēmējdarbības un kopienu darbības aktivitātēm.
- Atbalsts jaunajiem un esošajiem uzņēmumiem, to konkurētspējas stiprināšanai (t.sk. mentoringi, tīklošanās, atbalsts pamatlīdzekļu iegādei, telpu rekonstrukcijā, atpazīstamībā un mārketingā).
- Veicināt ražotāju sadarbības, digitalizācijas, augsti pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu, zaļā transformācijas, bioekonomikas, apertes ekonomikas principu plašāku ietvērumu jaunajā VRG stratēģijā.
- Paplašināt novada tūrisma potenciālu – attīstīt pieprasītos pakalpojumus (kā piemēram, aktīvās atpūtas tūrisms, dabas tūrisms, nakšņošana, ēdināšana, pasākumi) lauku teritorijās, tā noņemot sezonālo pārslodzi no Kuldīgas pilsētas.
- Stimulēt mazo uzņēmēju, mājražotāju un tūrisma pakalpojumu sniedzēju apvienošanas un kopīgu sadarbību.
- Stiprināt un attīstīt aktīvo iedzīvotāju grupas un kopienas, sniedzot atbalstu to iekšējās kapacitātes stiprināšanai, attīstības plānu izstrādē un vietējo iniciatīvu īstenošanā.
- Atbalstīt kopienu sadarbības un tīklošanos aktivitātes novada, reģiona un nacionālā mērogā.
- Atbalstīt sociālās inovācijas, kas rodas iedzīvotāju kopīgā sadarbībā, risinot savas teritorijas vajadzības.

Riski

- Valsts īstenoto politiku neprognozējamība un reformu īstenošana bez ietekmes izvērtējuma uz reģionālo attīstību.
- Nevienmērīga pagastu attīstība, padziļinoties sociālekonomiskai atpalicībai vairākās teritorijās.
- Iedzīvotāju aizbraukšana uz valstspilsētām.
- Kvalificēta darba spēka trūkums.
- Ģeopolitiskās situācijas nestabilitāte.
- Klimata pārmaiņu radītie riski.
- Vietējās pārvaldes attālināšanās no iedzīvotājiem.

- Veicināt NVO sadarbību un kopprojekta, stiprinot to kapacitāti projektu izstrādē un īstenošanā un nozīmi vietējo teritoriju attīstībā.
- Atbalstīt jauniešu attīstītās iniciatīvas un eksperimentālus projektus, īpaši pagastos, kur nav izglītības iestāžu un nepieciešama lielāka jauniešu piesaiste
- LEADER atbalsts būtu nepieciešams vietējās līderības un kopienu kopīgu aktivitāšu veicināšanai, kopienas saliedētības nodrošināšanai, informācijas izplatīšanai par veiktajiem darbiem, platformu veidošanā, pašvaldības tehniskā atbalsta spēju paplašināšanai, digitālo tehnoloģiju iespēju paplašināšanā un jaunienācēju kustības veicināšanā.
- Lai mazinātu inflācijas ietekmi un nodrošinātu ilgtspējīgus risinājumus, attīstīt iniciatīvas aprites ekonomikas, zaļās transformācijas un augsti pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu attīstībā.
- Aktīvo iedzīvotāju un vietējo kopienu stiprināšana un iniciatīvu atbalstīšana.
- Nodrošināt apmācību daudzveidīgos, dažādām iedzīvotāju grupām pieejamos formātos, lai pilnveidotu to zināšanas un prasmes, kas nepieciešamas saistībā ar nodarbinātību, uzņēmējdarbību, vidi, kultūru, pilsonisko līdzdalību t.sk. digitālo prasmju pilnveidošanu.
- Mobilie risinājumi kultūras, sabiedrisko aktivitāšu, socializēšanās iespēju nodrošināšanai atbilstoši vietējo kopienu pieprasījumam.
- Ieguldījumus infrastruktūrā, vērtēt pēc to pieprasījuma un attīstības iespējām ilgtermiņā (ņemot vērā demogrāfiskās tendences un aktīvi attīstot starpciemu/pagastu kopprojekta).

SVID Alsungas pagasts

Stiprās puses

- Viens no lielākajiem pagastiem iedzīvotāju skaita ziņā Kuldīgas novadā.
- Pēdējos gados palielinās iedzīvotāju skaits vecumā grupā no 25-34 gadiem.
- Privātajā sektorā nodarbinātu skaits ir lielāks kā sabiedriskajā, salīdzinoši liels pašnodarbināto iedzīvotāju skaits (lielākais no Kuldīgas novada pagastiem).
- Nozīmīgs materiālais kultūrvēsturiskais mantojums (t.k. Alsungas viduslaiku pils, Sv. Miķela baznīca, Amatu māja, u.c.) un nemateriālais mantojums – suitu kultūrtelpa, kopiena, tradīcijas.
- Ainaviska, tīra, nepiesārņota daba un dabas objekti (t.sk. Dižgabalkalns, Žibgrava, Ziedlejas, suitu takas, Žibtaka).
- Aktīvi un inovatīvi uzņēmēji.
- Izglītības iespējas (pirmskolas pamatskola un mūzikas skola).
- Spēcīga un apņēmiņa kopiena (t.sk. viedais ciems).
- Aktīva iedzīvotāju dalība daudzveidīgos sporta veidos un spēcīgas sporta tradīcijas.
- Aktīva ārējā finansējuma piesaiste teritorijas attīstībai (t.sk. ELFLA).
- Spēcīga kopienas, uzņēmēju un vietējās pārvaldes sadarbība, attīstot inovatīvas iniciatīvas, kā piem., suitu tirgus – vietējās kultūras un uzņēmējdarbības kopdarbs, veicinot tūristu piesaisti.
- Kultūras un amatiermākslas iespējas.
- Tūrisma attīstība.
- Jūras tuvums.

Vājās puses

- Grūti attīstīt uzņēmējdarbību (t.sk., telpu un kvalitatīva darba spēka trūkums, vietējās pārvaldes attīstības fokuss uz tūrisma nevis ražojošo uzņēmējdarbību, tirdzniecības vietas trūkums vietējiem ziemā).
- Maz darba iespēju, nekonkurētspējīgs atalgojums.
- Sporta infrastruktūras aktīvās atpūtas iespēju kvalitātes neatbilstība pieprasījumam.
- Iedzīvotāju skaita samazināšanās.
- Slikta ceļu infrastruktūras kvalitāte.
- Mazs iedzīvotāju skaits, pasivitāte iesaistīties pagasta dzīvē un teritorijas attīstībā.
- Nepietiekošs un nesakārtots dzīvojamais fonds (t.sk., trūkst iespēju uzņēmumiem darbinieku izmitināšanai).
- Ierobežota pakalpojumu pieejamība.
- Trūkst aktīvās atpūtas un ārpusizglītības iespējas bērniem.
- Tūrisma pieprasījumam un attīstībai neatbilstošs naktsmītņu piedāvājums.

Iespējas

- Sporta infrastruktūras sakārtošana, atbilstoši iedzīvotāju pieprasījumam pēc aktīvās atpūtas un veselīga dzīvesveida nodrošinājuma pagastā.
- Aktīva ārējā finansējuma piesaiste teritorijas attīstības vajadzībām, atbalsta sniegšana un kapacitātes stiprināšana uzņēmējiem, NVO, kopienām, fiziskām personām ideju attīstībai pieteikumu sagatavošanā un īstenošanā.
- Uzņēmējdarbības attīstība, atbalstot pamatlīdzekļu iegādi, telpu pielāgošanu, tirdzniecības vietas izveidi vietējo ražotāju produkcijai.
- Pagasta publisko teritoriju labiekārtošana, nodrošinot kvalitatīvu, drošu, estētiski pievilcīgu dzīves vidi iedzīvotājiem t.sk. vides pielāgošana cilvēkiem ar kustību traucējumiem, neizmantoto ēku un teritoriju sakārtošana un jēgpilna izmantošana vai attīstība.
- Sadarbības iniciatīvu stiprināšana tūrismā, mājražošanā, resursu koplietošanā.
- Apmācību nodrošinājums, pielāgots dažādām sabiedrības grupām un to vajadzībām un iespējām (t.sk. iedzīvotāju digitālās prasmju pilnveide).
- Atbalsts jauniešu iniciatīvām.
- Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana (t.sk., Alsungas pils kompleksa sakārtošana un piedāvājuma attīstība).
- Iniciatīvas vietējo iedzīvotāju aktivizēšanai un iesaistei kopienas aktivitātes.
- Tūrisma iespēju piedāvājuma paplašināšana un attīstība (t.sk. Ziedulejas attīstība).

Riski

- Iedzīvotāju pārcelšanās no laukiem uz valstspilsētām (Rīga, Liepāja, Ventspils u.c.).
- Neproгноzējamība attiecībā uz reformām un politikām, kas ietekmē reģionālo attīstību.
- Inflācijas ietekme uz iedzīvotāju maksātspēju.
- Darba spēka trūkums.
- Ģeopolitiskā situācijas attīstības neproгноzējamība un sekas.

SVID:

Gudenieku, Kabiles, Kurmāles, Laidu, Rudbāržu un Skrundas pagastiem

Stiprās puses

- Kultūrvēsturiskais mantojums (baznīcas, pilskalni, u.c.).
- Tīra, ainaviska daba, dabas objekti (kā piem., ūdenskritumi).
- Jaunienācēju interese iegādāties īpašumus, īpaši pagastu daļās, kas pietuvinātas novada administratīvajam centram.
- Spēcīgas zemnieku saimniecības, attīstība tūrisma jomā.
- Vietējie iedzīvotāji, to potenciāls savu teritoriju attīstībā.

Vājās puses

- Vāja pagastu (t.sk. uzņēmēji un kopienas) kapacitāte plānot attīstību un piesaistīt ārējo finansējumu (t.sk., ELFLA finansējuma neizmantošana iepriekšējā plānošanas periodā).
- Mazs iedzīvotāju skaits, ilgstoša depopulācija un demogrāfiskā sastāva novecošanās.
- Publiskā infrastruktūras un pakalpojumu kvalitātes un pieejamības pasliktināšanās.
- Zema NVO aktivitāte un kapacitāte īstenot projektus vietējās kopienas un teritorijas vajadzībām.
- Kvalitatīva darbaspēka trūkums un daudzveidīga darba piedāvājuma trūkums (t.sk. jaunajiem speciālistiem, iedzīvotājiem ar iespēju strādāt nepilnu slodzi, pirmspensijas, jauno vecāku u.c. iedzīvotāju grupām).
- Dominējošs nodarbināto skaits publiskajā sektorā, būtiski mazāk – privātajā sektorā.
- Koprades, tikšanās vietu trūkums kopienas, jauniešu un citām iedzīvotāju sabiedrisko aktivitāšu vajadzībām.

Iespējas

- Kopienas aktivizēšanas iniciatīvu īstenošana, atbalsts kopienu kapacitātes attīstībai, stiprinot to lomu vietējo lauku teritoriju attīstībā.
- Publisko pakalpojumu un infrastruktūras pielāgošana, t.sk. viedo un mobilo risinājumu attīstība, reaģējot uz depopulācijas un demogrāfiskā sastāva novecošanās tendenci.
- Dabas teritoriju aizsargāšana, sakārtošana un tūrisma potenciāla attīstība.
- Atbalsts jauniešu iniciatīvām, to piesaiste pagastu ikdienā un attīstībā.
- Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un ilgtspējīga iekļaušana lauku teritoriju tūrisma piedāvājumā.
- Apmācību un mūžizglītības iniciatīvu īstenošana, īpaši piedāvājot senioriem un sociāli mazāk aizsargātajām iedzīvotāju grupām nepieciešamo prasmju un zināšanu apguvi.
- Pamesto vai neapsaimniekoto nekustamo īpašumu sakārtošana un attīstība atbilstoši vietējo teritoriju attīstības pieprasījumam (t.sk. dzīvojamais fonds, telpas uzņēmējdarbībai).
- Atbalsts maziem un vidējiem uzņēmējiem, jaunu uzņēmumu attīstībai.
- Vietējās pārvaldes un iedzīvotāju komunikācijas un sadarbības pilnveidošana.

Draudi

- Pagastu sociālekonomiskā noslāņošanās un nomales efekta veidošanās, nespējot plānot attīstību un piesaistīt nepieciešamās investīcijas.
- Pamatpakalpojumu kvalitātes pasliktināšanās vai nepieejamība rezultēsies tālākā iedzīvotāju aizplūšanā uz valstspilsētām un kavēs jaunu iedzīvotāju ienākšanu lauku teritorijās.
- Infrastruktūras pasliktināšanās (t.sk. ceļi, komunikācijas) vai neesamība (t.sk. atbilstošu nekustamo īpašumu) kavē uzņēmējdarbības attīstību lauku teritorijās.
- Valsts īstenoto politiku un reformu neprognozējamība un īstenošana, neveicot to ietekmes uz laukiem izvērtējumu, kā arī dezinformācija, negatīvi ietekmē lauku teritoriju attīstības iespējas.
- Iedzīvotāju maksātspējas pasliktināšanās inflācijas rezultātā.

1.4. Teritorijas attīstības vajadzību identificēšana un potenciāla analīze

Galvenās teritorijas attīstības vajadzības un potenciālās izaugsmes jomas noteiktas, balstoties uz teritorijas iedzīvotāju pausto viedokli tiešsaistes aptaujā un klātienēs tikšanās, kā arī ģeogrāfisko un sociāli ekonomisko datu apkopojumu, SVID analīzes rezultātiem un citu stratēģijas izstrādē iegūto informāciju.

Teritorijas attīstības potenciālu veido:

- ģeogrāfiskais novietojums, teritorijas sasniedzamība un ceļu infrastruktūra;
- tūrisms un kultūrvēsturiskais mantojums – unikālas, starptautiski un nacionāli atzītas dabas un kultūrvēsturiskās vērtības;
- aktīva uzņēmējdarbības vide;
- vietējās kopienas, to iniciatīvas kvalitatīvas dzīves un darba vides veidošanā un lauku teritoriju attīstībā;
- spēcīgs, dažādu interešu un iedzīvotāju grupas pārstāvošs NVO sektors;
- kultūra un radošā industrija;
- infrastruktūra iedzīvotāju izglītības, veselības un labklājības nodrošināšanai.

Kā būtiskākās vajadzības un atbalstāmās jomas biedrības “Darīsim paši!” teritorijā 2023.–2027. gadam identificētas:

- vietējo resursu ilgtspējīga un kvalitatīva izmantošana, konkurētspējīgu produktu un pakalpojumu attīstīšana un atpazīstamības veidošana Latvijā un starptautiskajā tirgū;
- uzņēmējdarbības attīstība, atbalstot jaunu uzņēmumu veidošanos, t.sk. mājražošanas uzsākšanu vai attīstīšanu, un esošo uzņēmumu darbības paplašināšanos. Prioritāri atbalsts paredzēts ražojošiem uzņēmumiem, uzņēmumiem, kas ievieš aprites ekonomikas principus ražošanā vai pakalpojumu sniegšanā, attīsta jaunus produktu vai pakalpojumu, rada jaunas darba vietas;
- pakalpojumu pieejamība lauku teritorijās, atbalstot sociālās inovācijas un mobilos risinājumus kultūras, veselības, mūžizglītības un citu pakalpojumu pieejamībai attālās lauku teritorijās un teritorijās ar mazu iedzīvotāju skaitu;
- vietējo kopienu stiprināšana, atbalstot kopienu iniciatīvas savu teritoriju dzīves kvalitātes paaugstināšanā, sociālo inovāciju ieviešanā un viedo ciemu attīstībā Kuldīgas novadā;
- kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un kultūrvides veidošana un uzturēšana;

- veselīga dzīvesveida un aktīvās atpūtas pieejamības veicināšana dažādām vecuma grupām, atbalstot sporta un aktīvās atpūtas infrastruktūras izveidi vai sakārtošanu;
- dabas teritoriju un objektu aizsardzība un pielāgošana iedzīvotāju atpūtai un izglītošanai;
- publiskās ārtelpas sakārtošana, lai nodrošinātu teritorijas iedzīvotājiem drošu, iekļaujošu un kvalitatīvu dzīves un darba vidi.

1.5. Starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības vajadzību novērtējums

Biedrība "Darīsim paši!" 2014. – 2020. plānošanas periodā realizēja un sadarbojās ar vairākām VRG Latvijā un ārpus Latvijas teritorijas, īstenojot projektus šādās jomās:

- dabas un kultūras mantojuma izmantošana tūrisma attīstība (starptautisks projekts, īstenots sadarbībā ar VZRG Līvu līča zivsaimniecības asociāciju (Igaunija) un VRG North Aberdeenshire (Skotija));
- mājražotāju un amatnieku potenciāla attīstība tūrisma jomā (starpteritoriālais projekts, sadarbībā ar "Saldus rajona attīstības biedrība", "Talsu rajona partnerība", "Laukiem un jūrai", "Ziemeļkurzemes biznesa asociācija", "Kandavas Partnerība");
- sociālās uzņēmējdarbības attīstība lauku teritorijās (starpteritoriālais projekts, sadarbībā ar "Partnerība "Daugavkrasts"", "Lauku partnerība "Lielupe"", biedrība "SATEKA", biedrība „Pierīgas partnerība");
- inženierzinātņu nozīmes stiprināšana reģiona ilgspējīgā ekonomiskā attīstībā (starpteritoriālais projekts, sadarbībā "Saldus rajona attīstības biedrība", "Partnerība laukiem un jūrai", "Dobeles rajona lauku partnerība", "Kandavas Partnerība");
- vietējo kopienu attīstībā (starpteritoriālais projekts, sadarbībā ar "Pierīgas partnerība", "Cēsu rajona lauku partnerība", "PPP biedrība "Zied zeme").

SVVA stratēģijā 2023.-2027.gadam tiek plānots turpināt sadarbības projektus 1) tūrisma attīstībā, stiprinot vietējo uzņēmēju (t.sk. mājražotāju) un vietējo kopienu aktīvu iesaisti inovatīvu tūrisma piedāvājumu attīstībā; 2) vietējo kopienu kapacitātes stiprināšanā; 3) materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanā un popularizēšanā starpteritoriālā un starptautiskā mērogā. Jauns sadarbības virziens tiks attīstīts bioekonomikas jomā, lai veicinātu vietējo

produktu kvalitāti un plašāku patēriņu, t.sk. vietējos ēdināšanas pakalpojumos, audzēšanā un ražošanā, īstenojot starpteritoriālo sadarbības projektu "Audz's Kurzemē!" sadarbībā ar biedrībām "Ziemeļkurzemes biznesa asociācija" un "Liepājas rajona partnerība".

Papildus, kā potenciālie starpteritoriālo un starptautisko sadarbības virzieni, būtu attīstāmi:

- kultūras jomā, lai veicinātu vietējo amatniecības tradīciju popularizēšanu un pārmantojamību nākamajām paaudzēm un attīstītu inovatīvas sadarbības idejas, aktīvi iesaistot biedrības "Darīsim paši!" biedrus, sadarbības partnerus un iedzīvotājus;
- uzņēmējdarbības jomā: 1) veicināt sadarbību starp biedrības teritorijas uzņēmējiem un amatniekiem un citu valstu un Latvijas novadu uzņēmējiem, sekmēt Kuldīgas novada uzņēmēju un amatnieku atpazīstamību, radošu ideju apmaiņu un vietējo produktu virzību jaunos tirgos, t.sk. starptautiskajā tirgū; 2) aprites ekonomikas pieredzes izziņāšanu un ieviešanu vietējā uzņēmējdarbībā;
- zaļā kursa virzienā, t.sk., atjaunojamās enerģijas un energoefektīvu risinājumu izmantošanu, atkritumu šķirošanu, ekotūrisma attīstību un citu videi draudzīgu praksi iedzīvināšanu novada iedzīvotāju ikdienā un uzņēmējdarbības vidē, zaļā publiskā iepirkuma nodrošināšanai.
- sadarbībai starp vietējo produktu ražotājiem, lai kopīgi virzītu vietējo produktu piedāvājumu tirgū, veiktu mārketinga pasākumus un sekmētu to atpazīstamību.
- jauniešu iniciatīvu spēcīgāšanā - veicināt sadarbību starp Latvijas un citu valstu vietējo rīcības grupu teritorijā dzīvojošiem jauniešiem.

Starpteritoriālo un starptautisko sadarbības projektu attīstības un īstenošanas apjoms un intensitāte ir atkarīga no Latvijas un ārvalstu partneru atsaucības un kapacitātes (t.sk. finanšu) iesaistīties projektu iniciatīvās.

2. STRATĒĢISKĀ DAĻA

2.1. Vīzija un stratēģiskie mērķi

Sadarbojoties vietējiem iedzīvotājiem, organizācijām, uzņēmējiem un vietējai pašvaldībai, kā arī ņemot vērā iegūto pieredzi iepriekšējā plānošanas periodā, noteikta biedrības „Darīsim paši!” teritorijas vīzija un mērķi, kas balstīti uz vietējām vajadzībām. Vīzija un mērķi sekmē Lauku attīstības programmas noteikto mērķu sasniegšanu, tādējādi nodrošinot integrētu un papildinošu attīstību.

Vīzija - spēcīgas, aktīvas un iekļaujošas lauku kopienas, kas virza lauku attīstību, veicinot Kuldīgas novada ekonomisko labklājību un kvalitatīvu dzīves vidi lauku teritorijās.

Stratēģijā noteikti divi mērķi:

1.mērķis (M1) - stiprināt vietējo uzņēmējdarbību un veicināt teritorijas ilgtspējīgu ekonomisko izaugsmi.

2.mērķis (M2) - stiprināt lauku kopienu lomu vietējo teritoriju attīstībā un sekmēt kvalitatīvas dzīves vides veidošanos lauku teritorijās.

3.tabula

Mērķis	Rīcība	Piedāvātie risinājumi / rīcības raksturoju
M1 Stiprināt vietējo uzņēmējdarbību un veicināt teritorijas ilgtspējīgu ekonomisko izaugsmi	R1 "Atbalsts vietējās ekonomikas stiprināšanai"	Rīcības ietvaros paredzēts atbalstīt: - Jaunu produktu un pakalpojumu radīšanu, esošo produktu un pakalpojumu attīstīšanu, to realizēšanu tirgū, atpazīstamības veidošanu, kvalitatīvu darba apstākļu radīšanu un darbinieku produktivitātes kāpināšanu. - Produkcijas realizēšanai paredzētas vides radīšanu vai labiekārtošanu, jaunu realizācijas veidu ieviešanu un to atpazīstamības veidošanu. <i>Pamata atbalsta intensitāte 40%, kuru var palielināt SVVA stratēģijā vai normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos.</i> Lielāks atbalsts projektiem, kuros: - tiek attīstīta vai radīta ražošana,

		<ul style="list-style-type: none"> - tiek radīts jauns vai attīstīts esošs tūrisma piedāvājums, netiek atbalstīta jaunu viesu māju būvniecība, - tiek radīta inovācija/jauninājums teritorijā, - tiek radīti veselības pakalpojumi, atbilstoši NACE kodam - 86.2.; 86.9. vai radīti sociālās aprūpes pakalpojumi 87.30.; 87.90.; 88.10.; 88.90.
	<p>R2 – “Lauku biļete” uzņēmējdarbībai</p>	<p>Rīcības ietvaros paredzēts atbalstīt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jaunu uzņēmumu veidošanos un esošo darbības uzlabošanu un paplašināšanu nelauksaimnieciskās darbības jomās, - mājrāžošanas uzsākšanu vai attīstīšanu, - darbības uzsākšanu jauniem, aprītes ekonomikas pasākumiem ražošanā vai pakalpojumu sniegšanā. <p>Atbalstu var saņemt arī lietotu pamatlīdzekļu, kas nav vecāki par pieciem gadiem, iegādei.</p> <p><i>Pamata atbalsta intensitāte 40%, kuru var palielināt SVVA stratēģijā vai normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos.</i></p> <p>Atbalsts jaunu produktu un pakalpojumu radīšanai lauku teritorijā, kuru var saņemt kā fiksētās summas maksājumu ar budžeta projektu “Lauku biļete”, piemērojot LR Zemkopības ministrijas apstiprināto metodiku.</p>
<p>M2 Stiprināt lauku kopienu lomu vietējo teritoriju attīstībā un sekmēt kvalitatīvas</p>	<p>R3 – Mobilie risinājumi kultūras pieejamības nodrošināšanai Kuldīgas novada lauku teritorijās</p>	<p>Paredzēts atbalstīt sabiedrisko un reliģisko organizāciju, pašvaldību iniciatīvas mobilo risinājumu radīšanā kultūras pieejamības nodrošināšanai Kuldīgas novada lauku teritorijās publisku sabiedrisko aktivitāšu dažādošanai un publiski pieejamu</p>

<p>dzīves vides veidošanos lauku teritorijās</p>		<p>kultūrvietu izveidei, kuru labiekārtošanu vai radīšanu atbalsta vietējā kopiena. <i>Atbalsta intensitāte 80 %, kura var tikt mainīta SVVA stratēģijā vai normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos.</i> Papildu atbalsts ir projektiem, kas paredz iespēju radīšanu sociālās atstumtības riska grupām iekļauties sabiedrībā.</p>
	<p>R4 - Aktīvās atpūtas un novada iedzīvotāju veselīga dzīvesveida stiprināšana</p>	<p>Paredzēts atbalstīt sabiedrisko un reliģisko organizāciju, pašvaldību iniciatīvas aktīvās atpūtas un veselīga dzīvesveida stiprināšanas nodrošināšanai Kuldīgas novada lauku teritorijās, piemēram, dabas takas, sporta aktivitātes, āra treniņu un aktīvās atpūtas vietu izveidei u.c. <i>Atbalsta intensitāte 80 %, kura var tikt mainīta SVVA stratēģijā vai normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos.</i> Papildu atbalsts ir projektiem, kas paredz iespēju radīšanu sociālās atstumtības riska grupām iekļauties sabiedrībā.</p>
	<p>R5 - Mērķrīcības mazāk aktīvo Kuldīgas novada pagastu teritoriju attīstībai</p>	<p>Paredzēts atbalstīt kopienu spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas mazāk aktīvo Kuldīgas novada pagastu teritorijās - Gudenieku, Kurmāles, Kabiles, Laidu, Skrundas un Rudbāržu pagasti (saskaņā ar Biedrības "Darīsim paši!" sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas 2015. – 2020.gadam novērtējumu - https://www.darisimpasi.lv/wp-content/uploads/2022/09/DarisimPasi_SVVA_No_vertējums_29aug.pdf , kurā norādīts, ka minētajos pagastos 2014.-2020.plānošanas periodā un</p>

		<p>pārejas periodā nav realizēts neviens sabiedriskā labuma projekts).</p> <p><i>Atbalsta intensitāte 90 %.</i></p>
	<p>R6 - Stratēģiskais projekts "Sporta laukuma izveidošana Alsungā"</p>	<p>Paredzēts atbalstīt vietējās kopienas pieaugošo pieprasījumu pēc kvalitatīvas sporta infrastruktūras iedzīvotāju veselīgam dzīvesveidam un daudzveidīgu sporta tradīciju turpinātībai, sekmējot iedzīvotāju dzīves kvalitātes paaugstināšanu un iedzīvotāju piesaisti teritorijai - sporta laukuma izveide Alsungā.</p> <p><i>Atbalsta intensitāte 90%.</i></p>
	<p>R7 - Jaunu sabiedrisko aktivitāšu radīšana un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana lauku teritorijās</p>	<p>Paredzēts atbalstīt sabiedrisko un reliģisko organizāciju, uzņēmēju un pašvaldības iniciatīvas publisku, jaunu sabiedrisko aktivitāšu radīšanā un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanā lauku teritorijās.</p> <p><i>Atbalsta intensitāte 80%, kura var tikt mainīta SVVA stratēģijā vai normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos.</i></p> <p>Papildu atbalsts ir projektiem, kas paredz iespēju radīšanu sociālās atstumtības riska grupām iekļauties sabiedrībā.</p>
	<p>R8 - Iedzīvotāju zināšanu un prasmju pilnveidošana</p>	<p>Paredzēts atbalstīt iniciatīvas iedzīvotāju apmācībām, prasmju apguvei un pilnveidošanai, kuras nav saistītas un nav daļa no vispārējās vidējās izglītības vai augstākās izglītības programmām.</p> <p><i>Atbalsta intensitāte 80%, kura var tikt mainīta SVVA stratēģijā vai normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos.</i></p> <p>Papildu atbalsts ir projektiem, kas paredz iespēju radīšanu sociālās atstumtības riska grupām iekļauties sabiedrībā.</p>
	<p>R9 - Vietējo kopienu</p>	<p>Paredzēts atbalstīt lauku kopienu iniciatīvas vietējo teritoriju attīstībā un</p>

	<p>stiprināšana viedai vietējo teritoriju attīstībai</p>	<p>kopienu attīstību par viedajiem ciemiem, atbalstot to iniciatīvas, kas iestrādātas kopienų 3 gadu darbības plānā. Atbalstīt lauku kopienu kā viedo ciemo attīstību lauku apvidos un to īstenotās vietējās iniciatīvas – praktiskus risinājumus izaicinājumiem ekonomikas, sociālās un vides jomās savās teritorijās, stiprināt to kapacitāti aktīvāk izmantot digitālās tehnoloģijas un attīstīt sociālās inovācijas.</p> <p><i>Atbalsta intensitāte 80%, kura var tikt mainīta SVVA stratēģijā vai normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos.</i></p>
	<p>R10 – Sadarbība</p>	<p>Paredzēts atbalstīt sadarbības un kopprojektus, lai stimulētu VRG teritorijas uzņēmēju un kopienu sadarbību, tīklošanos un veiksmīgās pieredzes pārnesi no VRG teritorijām Latvijā un citās ES valstīs.</p>

2.2. Sasniedzamie rezultāti

4.tabula

	Mērķis	Rezultātu rādītājs	Bāzes vērtība (2022)	2025. gads	2027. gads
M1	Stiprināt vietējo uzņēmējdarbību un veicināt teritorijas ilgtspējīgu ekonomisko izaugsmi	Uzsākuši darbību jauni uzņēmumi un stiprināta esošo attīstība lauku teritorijā	0	2	16
		Izveidotas jaunas darba vietas	0	0	6
M2	Stiprināt lauku kopienu lomu vietējo teritoriju attīstībā un sekmēt kvalitatīvas dzīves vides veidošanos lauku teritorijās	Personu skaits, kas izmanto īstenoto projektu rezultātus lauku teritorijās	0	>2500	>7000
		Aktivizēto kopienu skaits	0	1	3
		Jaunu/uzlabotu objektu skaits	0	0	8
		Izveidotas vai labiekārtotas aktīvās atpūtas un sporta vietas	0	0	7
		Sakārtoti kultūrvēsturiskie objekti vai stiprinātas kultūrvēsturiskās tradīcijas	0	0	2
		Radītas jaunas sabiedriskās aktivitātes	0	0	3
		Iedzīvotāju skaits, kas pilnveidojis savas zināšanas vai prasmes	0	20	100
		Īstenoto iniciatīvu skaits, kas risina kultūras pieejamību lauku teritorijās	0	0	5

2.3. Inovatīvo risinājumu identificēšana

Inovācija ir process, kurā jaunas zinātniskās, tehniskās, sociālās, kultūras vai citas jomas idejas, izstrādnes un tehnoloģijas tiek īstenotas tirgū pieprasītā un konkurētspējīgā produktā vai pakalpojumā Kuldīgas novada līmenī. Šīs stratēģijas ietvaros ar inovācijām tiek saprasts jebkurš jauninājums biedrības "Darīsim paši!" darbības teritorijā, t.sk. inovācija, kas tiek pārnesta no citām Latvijas teritorijām.

Inovācija tiek iedalīta:

- Produkta inovācija. Produkta inovācija ietver jaunas vai ievērojami uzlabotas preces vai pakalpojumus. Produkta inovācija nozīmē būtiskus uzlabojumus tehniskajā specifikācijā, dažādās komponentēs un materiālos, pastāvošajās programmatūrās, lietotājdraudzīgumu vai citas funkcionālās īpašības.
- Procesa inovācija. Procesa inovācija ietver jaunas vai ievērojami uzlabotas ražošanas vai piegādes metodes. Procesa inovācija nozīmē būtiskas izmaiņas tehnoloģijās, iekārtās un/vai programmatūrā.
- Mārketinga inovācija. Mārketinga inovācija ietver jaunas mārketinga metodes, t.sk. būtisku izmaiņu veikšanu ne tikai ražojumu dizainā vai iepakojumā, bet arī produktu izplatīšanā, produktu izvietojumā vai izmaiņas cenu politikā.
- Organizatoriskā inovācija. Organizatoriskā inovācija ietver jaunas organizatoriskas metodes uzņēmuma uzņēmējdarbības praksē, darba vietu organizāciju vai ārējās attiecības.

3. RĪCĪBAS PLĀNS

3.1. Rīcības plāns 2023.–2027. gadam Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna 2023.–2027. gadam intervencē "Darbību īstenošana saskaņā ar vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošana"

5.tabula

Mērķis	Rīcība	Stratēģiskā plāna intervences aktivitāte	Maksimālā attiecināamo izmaksu summa vienam projektam (EUR)	Maksimālā atbalsta intensitāte (%)	Īstenošanas kārtas (izsludināšanas princips)	Iznākuma rādītāji
M1 Stiprināt vietējo uzņēmējdarbību un veicināt teritorijas ilgtspējīgu ekonomisko izaugsmi	R1 "Atbalsts vietējās ekonomikas stiprināšanai"	Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas	Pamatlīdzekļiem 50`000.00 Būvniecībai 150`000.00	65	Terminētas kārtas/ nepārtrauktā kārta	Atbalstīti vismaz 10 projekti Radītas 4 jaunas darba vietas
	R2 "Lauku biļete" uzņēmējdarbībai	Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas	15`000.00	65, 75 **	Terminētas kārtas/ nepārtrauktā kārta	Atbalstīti vismaz 6 projekti Radītas 2 jaunas darba vietas

M2 Stiprināt lauku kopienu lomu vietējo teritoriju attīstībā un sekmēt kvalitatīvas dzīves vides veidošanos lauku teritorijās	R3 – Mobilie risinājumi kultūras pieejamības nodrošināšanai Kuldīgas novada lauku teritorijās	Kopienu spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas	30`000.00	80, 90	Terminētas kārtas/ nepārtrauktā kārtā	Atbalstīti vismaz 5 projekti
	R4 – Aktīvās atpūtas un novada iedzīvotāju veselīga dzīvesveida stiprināšana	Kopienu spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas	35`000.00	80, 90	Terminētas kārtas/ nepārtrauktā kārtā	Atbalstīti vismaz 6 projekti
	R5 – Mērķrīcības mazāk aktīvo Kuldīgas novada pagastu teritoriju attīstībai	Kopienu spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas	20`000.00	90	Terminētas kārtas/ nepārtrauktā kārtā	Atbalstīti vismaz 6 projekti
	R6 – Stratēģiskais projekts "Sporta laukuma izveidošana Alsungā"	Kopienu spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas	60`000.00	90	Terminēta kārtā	Atbalstīts 1 projekts
	R7 – Jaunu sabiedrisko aktivitāšu radīšana un kultūrvēsturiskā mantojuma	Kopienu spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas	30`000.00	80, 90	Terminētas kārtas/ nepārtrauktā kārtā	Atbalstīti vismaz 3 projekti

	saglabāšana lauku teritorijās					
	R8 - Iedzīvotāju zināšanu un prasmju pilnveidošana	Kopienų spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas	5`000.00	80	Terminētas kārtas/ nepārtrauktā kārta	Atbalstīti vismaz 10 mācību projekti
	R9 - Vietējo kopienu stiprināšana viedai vietējo teritoriju attīstībai	Kopienų spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas	25`000.00	80	Terminētas kārtas/ nepārtrauktā kārta	Atbalstīti vismaz 3 projekti
	R10 - Sadarbība	Starpterritoriālā un starpvalstu sadarbība	50000.00	100	Terminētas kārtas	Realizēts 1 sadarbības projekts

3.2. Kritēriju apraksts maksimālās atbalsta intensitātes noteikšanai

M1 Stiprināt vietējo uzņēmējdarbību un veicināt teritorijas ilgtspējīgu ekonomisko izaugsmi

Rīcībās R1 un R2 var palielināt atbalsta intensitāti no 40% līdz 65%, ja tiek izpildīti šādi nosacījumi:

6.tabula

Nr.	Kritērijs	Pazīme	Intensitātes pielāgošanas principi	Intensitātes palielinājums (%)
1.	Attīstīta vai radīta ražošana	Atbilst ražošanas definīcijai **	Atbalsta intensitāte tiek piemērota budžeta pozīcijām, kas dod tiešu ieguldījumu ražošanas tehnoloģijā vai risinājumā. Ieguldījuma proporcijai, kas tieši nodrošina kritērija izpildi	20
2.	Radīts jauns vai attīstīts esošais tūrisma piedāvājums	Projekts tiek īstenots tūrisma nozarē	Ieguldījuma proporcijai, kas tieši paredz kritērija izpildi atbilstoši kopējam ieguldījumam projektā	15
3.	Radīta inovācija VRG teritorijā	Atbilst inovācijas definīcijai***	Ieguldījuma proporcija atbilstoši kopējam ieguldījumam projektā	10
4.	Radīts veselības pakalpojums, atbilstoši NACE kodiem 86.2.; 86.9.	Atbilst NACE nosauktajām koda darbībām	Ieguldījuma proporcija atbilstoši kopējam ieguldījumam projektā	20
5.	Radīts sociālās aprūpes pakalpojums, atbilstoši NACE kodiem 87.30.; 87.90.; 88.10.; 88.90	Atbilst NACE nosauktajām koda darbībām	Ieguldījuma proporcija atbilstoši kopējam ieguldījumam projektā	20

Ja izpildās vairāki kritēriji vienlaikus, tad, summējoties intensitātes palielinājumam, tas nepārsniedz 65%, izņemot R2 “Lauku biļete” uzņēmējdarbībai”, kur saskaņā ar MK noteikumiem atbalsta intensitāte var sasniegt 75%, ja izpildās noteiktie nosacījumi.

** Ražošana ir ekonomiskā darbība, kas ir atbildīga par izejvielu pārveidošanu, lai tās pārvērstu par produktiem, process, kurā tiek radīti pārdošanai tirgū domāti produkti. Ar produktu saprot ražošanas rezultātu, kuru ražotājs vēlas pārdot tirgū par noteiktu cenu. Katram šādam izstrādājumam ir noteiktas īpašības, raksturīgas attiecīgai ražošanas nozarei.

*** Inovācija ir process, kurā jaunas zinātniskās, tehniskās, sociālās, kultūras vai citas jomas idejas, izstrādnes un tehnoloģijas tiek īstenotas tirgū pieprasītā un konkurētspējīgā produktā vai pakalpojumā Kuldīgas novada līmenī. Šīs stratēģijas ietvaros ar inovācijām tiek saprasts jebkurš jauninājums biedrības “Darīsim paši!” darbības teritorijā, t.sk. inovācija, kas tiek pārnesta no citām Latvijas teritorijām.

M2 Stiprināt lauku kopienu lomu vietējo teritoriju attīstībā un sekmēt kvalitatīvas dzīves vides veidošanos lauku teritorijās

7.tabula

Rīcība	Rīcībā noteiktā intensitāte (%)	Intensitātes palielinājums
R3 - Mobilie risinājumi kultūras pieejamības nodrošināšanai Kuldīgas novada lauku teritorijās	80	10%, ja projekts paredz iespēju radīšanu sociālās atstumtības riska grupām iekļauties sabiedrībā, un aktivitātes ir tieši vērstas uz šīm grupām
R4 - Aktīvās atpūtas un novada iedzīvotāju veselīga dzīvesveida stiprināšana	80	10%, ja projekts paredz iespēju radīšanu sociālās atstumtības riska grupām iekļauties sabiedrībā, un aktivitātes ir tieši vērstas uz šīm grupām
R5 - Mērķrīcības mazāk aktīvo Kuldīgas novada pagastu teritoriju attīstībai	90	n/a
R6 - Stratēģiskais projekts "Sporta laukuma izveidošana Alsungā"	90	n/a
R7 - Jaunu sabiedrisko aktivitāšu radīšana un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana lauku teritorijās	80	10%, ja projekts paredz iespēju radīšanu sociālās atstumtības riska grupām iekļauties sabiedrībā, un aktivitātes ir tieši vērstas uz šīm grupām
R8 - Iedzīvotāju zināšanu un prasmju pilnveidošana	80	10%, ja projekts paredz iespēju radīšanu sociālās atstumtības riska grupām iekļauties sabiedrībā, un aktivitātes ir tieši vērstas uz šīm grupām
R9 - Vietējo kopienu stiprināšana viedai vietējo teritoriju attīstībai	80	10%, ja projekts paredz iespēju radīšanu sociālās atstumtības riska grupām iekļauties sabiedrībā, un aktivitātes ir tieši vērstas uz šīm grupām

3.3. Cita ārējā finansējuma nepieciešamība un piesaistīšanas novērtējums

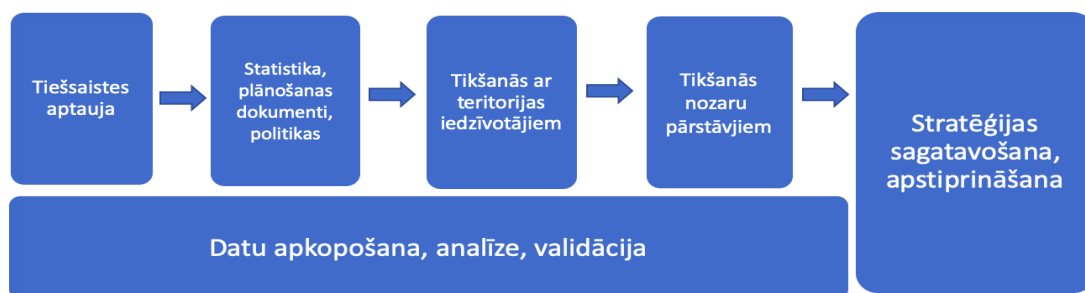
SVVA stratēģijā izvirzīto mērķu sasniegšanai plānoto rīcību pamatfinansējums ir Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai, kā arī projektu īstenotāju un Kuldīgas novada pašvaldības līdzfinansējums. Vienlaikus biedrība "Darīsim paši!", sadarbojoties ar vietējām kopienām, turpinās apzināt to vajadzības un nepieciešamības gadījumā piesaistīt papildu finansējumu. Potenciāli papildu finansējums varētu tikt piesaistīts iniciatīvām, kas paredz starptautiskās pieredzes pārnesi un pārrobežu sadarbību, kā arī kopienu kapacitātes stiprināšanu un tīklošanos vietējā un reģionālā līmenī.

4. SVVAS ĪSTENOŠANA UN NOVĒRTĒŠANA

4.1. Vietējās rīcības grupas informācijas tīklu veidošanas apraksts un sadarbības nodrošināšana ar dažādām tās darbības teritorijā esošām organizācijām

4.1.1. Vietējās sabiedrības iesaiste stratēģijas sagatavošanā

Stratēģijas izstrāde tika īstenota laika periodā no 2023. gada janvāra – jūnijam, nodrošinot plašu biedrības teritorijas iedzīvotāju līdzdalību un iesaisti vietējo vajadzību izzināšanā un ilgtspējīgu, vietējām kopienām atbilstošu, risinājumu identificēšanā. Stratēģijas izstrāde notika vairākos posmos:

Biedrības “Darīsim paši!” teritorijas iedzīvotāju tiešsaiste aptauja notika 2023.gada janvārī. To aizpildīja 132 teritorijas iedzīvotāji, pārstāvot visas Kuldīgas novada teritoriālās vienības (abas pilsētas un visus pagastus). Aptaujas rezultāti tika apkopoti un izmantoti sanāksmēm ar iedzīvotājiem katrā pagastā, kā arī SVID analīzes veikšanai.

Sanāksmēs ar pagasta iedzīvotājiem tika izzināts un diskutēts iedzīvotāju redzējums par vietas attīstību nākamajiem 5 gadiem. Kopskaitā tika organizētas 20 tikšanās laika posmā no 2023.gada janvārim līdz jūnijam. Informācija par sanāksmēm tika publicēta biedrības “Darīsim paši!” mājas lapā, sociālajā medijos, kā arī Kuldīgas novada pagastu mājas lapās un informācijas vietās pagastos (afišas dēļi, stendi u.c.).

Līdzīgi kā aptaujas dati, arī informācija no sanāksmēm ar lauku iedzīvotājiem, apkopota un iekļauta SVID analīzē, tā identificējot vietējās vajadzības un vietējo kopienu redzējumu par savu vietu attīstību. Vienlaikus apkopti un analizēti arī publiski pieejamie statistikas dati Centrālās Statistikas pārvaldes, Pilsonības un

migrācijas lietu pārvaldes, Lursoft datu bāzēs un validēti konsultācijās ar nozaru pārstāvjiem un jomu ekspertiem.

Stratēģija ir saskaņota ar novada un reģiona attīstības plāniem un nodrošina papildinošu ieguldījumu nacionālajos plānošanas dokumentos izvirzīto mērķu sasniegšanā.

4.1.2. Vietējās sabiedrības informēšana par stratēģijas īstenošanu un tās iesaisti stratēģijas mērķu sasniegšanā

Biedrības "Darīsim paši!" sadarbības mērķa grupas ir:

- biedrības biedri;
- teritorijas vietējie un potenciālie teritorijas iedzīvotāji, t.sk. bērni un jaunieši;
- esošie un potenciālie teritorijas uzņēmēji;
- teritorijas biedrības, nodibinājumi, reliģiskās organizācijas;
- saistītās valsts iestādes: LR Zemkopības ministrija, Lauku atbalsta dienests, Valsts Lauku tīkls u.c.;
- saistītās nevalstiskās organizācijas: Latvijas Lauku forums, Kurzemes NVO centrs u.c.;
- Kuldīgas novada pašvaldības deputāti un speciālisti;
- novada un reģionālie plašsaziņas līdzekļi;
- VRG Latvijā un Eiropas Savienībā.

Sadarbība un tīklošanās notiek, ievērojot atklātību, vienlīdzību un profesionalitāti, ar mērķi:

- ērtā un mūsdienīgā veidā operatīvi, regulāri nodrošināt profesionālas, precīzas informācijas pieejamību mērķa grupām par biedrības darbību un aktivitātēm;
- paaugstināt biedrības un LEADER atpazīstamību reģionā, izmantojot pieejamos komunikācijas līdzekļus un kanālus.

Komunikācijas kanāli:

- konsultācijas projektu iesniedzējiem pa tālruni, tiešsaistē (izmantojot Zoom platformu) un klātienē LEADER projektu konkursu laikā;
- semināri, konferences, pieredzes apmaiņas braucieni un citi pasākumi, kuros aicināti pasākumam atbilstošu mērķa grupu pārstāvji no visas VRG teritorijas;
- biedrības mājaslapa www.darisimpasi.lv;
- sociālā vietne <https://www.facebook.com/DarisimPasi/>;
- e-pasta komunikācija darisim.pasi@gmail.com;
- publikācijas pašvaldību informatīvos izdevumos: "Kuldīgas novada vēstis" un reģionālā laikrakstā "Kurzemnieks";
- publikācijas pašvaldības tīmekļvietnēs un sociālajos kontos.

Papildus, VRG budžeta iespēju robežās, biedrība veido televīzijas sižetus un izdod tipogrāfiskus izdevumus par īstenotajiem projektiem, lai veicinātu to atpazīstamību un iedvesmotu potenciālos projektu iesniedzējus uzdrošināties īstenot savas iniciatīvas vietējo teritoriju attīstībā ar LEADER atbalstu.

Biedrība aktīvi izmanto komunikācijas, sadarbības un kapacitātes celšanas iespējas informācijas apmaiņas jomā, ko sniedz VRG interešu pārstāvis – biedrība "Latvijas lauku forums", kā arī izveidoto sadarbību ar citām Latvijas VRG.

4.2. Papildinātības nodrošināšana ar Eiropas savienības struktūrfondu darbības programmas specifiskajiem atbalsta mērķiem

Stratēģija sniegs ieguldījumu vairāku ES kohēzijas politikas programmas 2021.-2027.gadam specifisko atbalsta mērķu sasniegšanā.

8.tabula

Specifiskais atbalsta mērķis	Atbalsta apraksts	Mērķgrupas	Atbilstība SVVA stratēģijas 2023.-2027. mērķiem, rīcībām
1. Politikas mērķis “Konkurētspējīgāka un viedāka Eiropa”, veicinot inovatīvas un viedas ekonomiskās pārmaiņas un reģionālo IKT savienojamību			
1.2.3.SAM Veicināt ilgtspējīgu izaugsmi, konkurētspēju un darba vietu radīšanu MVU, tostarp ar produktīvām investīcijām	Atbalsts inovācijas un uzņēmējdarbības motivācijai. Atbalsta mērķis ir motivēt uzsākt uzņēmējdarbību un motivēt pievērsties inovatīvu risinājumu izstrādei un lietošanai, tādējādi sekmējot inovatīvo uzņēmumu īpatsvaru ekonomikā. Atbalsts paredzēts nefinanšu veidā, nodrošinot pasākumus, apmācību programmas, seminārus, mārketinga aktivitātes un jaunrades veicināšanu inovācijās un uzņēmējdarbības uzsākšanas segmentā, t.sk., piešķirot godalgas. Atbalsts tiek fokusēts uz uzņēmējdarbības uzsācējiem,	MVU	M1, R1, R2

	jaunuzņēmumiem, MVU it īpaši RIS3 specializācijas jomās.		
2. Politikas mērķis: Zaļāka un noturīgāka Eiropa ar zemām oglekļa emisijām, kurā notiek pāreja uz bezoglekļa ekonomiku neto izteiksmē, veicinot taisnīgu pārkārtošanos uz tīru enerģiju, "zaļās" un "zilās" investīcijas, aprites ekonomiku, klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām, risku novēršanu un pārvaldību un ilgtspējīgu mobilitāti pilsētvidēs			
2.2.2.SAM Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana	Atbalsts aprites ekonomikas principu ieviešanai ražošanā un pakalpojumos.	Iedzīvotāji, privātais sektors, t.sk. biedrības un nodibinājumi, sociālie uzņēmumi, pašvaldības	M1, R1, R2
4. Politikas mērķis: Sociālāka un iekļaujošāka Eiropa, īstenojot Eiropas sociālo tiesību pīlāru			
4.1.1.SAM Nodrošināt vienlīdzīgu piekļuvi veselības aprūpei un stiprināt veselības sistēmu, tostarp primārās veselības aprūpes noturību, un sekmēt pāreju no aprūpes iestādē uz ģimenē un kopienā balstītu aprūpi.	Lai mazinātu profilaktiski un medicīniski novēršamo nāves gadījumu skaitu, ir būtiski uzlabojama VA pieejamība un kvalitāte, paredzot ieguldījumus ārstniecības iestāžu attīstībai visos aprūpes līmeņos, atbilstoši pakalpojumu kartējumam, VA pakalpojumu attīstībai pieejamiem cilvēkresursiem un finanšu resursiem, t.sk. nodrošinot ārstniecības iestāžu gatavību potenciālo sabiedrības veselības krīžu ierobežošanai.	Visi Latvijas iedzīvotāji, veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji, VM padotības iestādes, ārstniecības iestādes, pašvaldības	M2

<p>4.2.4.SAM Veicināt mūžizglītību, jo īpaši piedāvājot elastīgas prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas iespējas visiem, ņemot vērā uzņēmējdarbības un digitālās prasmes, labāk prognozējot pārmaiņas un vajadzību pēc jaunām prasmēm, pamatojoties uz darba tirgus vajadzībām, atvieglojot karjeras maiņu un sekmējot profesionālo mobilitāti</p>	<p>Atbalsts pieaugušajiem tautsaimniecības attīstībai nepieciešamo zināšanu un prasmju, t.sk. digitālo, apguvei. TPTP paredzētais atbalsts ir specifiski mērķēts uz reģionu vajadzībām, kas radušās darba tirgus transformācijas rezultātā, un uzņēmēju pieprasījuma pēc darbaspēka ar konkrētām prasmēm, kā arī specifiski kūdras nozarē, saistītājās nozarēs un plāna ietvaros īstenoto pasākumu ietekmētajās nozarēs tieši un netieši ietekmēto nodarbināto personu prasmju pilnveidei, kvalifikācijas paaugstināšanai un pārkvalifikācijas pasākumiem.</p>	<p>Nodarbināti pieaugušie, prioritāri pirmspensijas vecumā, zemas kvalifikācijas profesijās; uzņēmēji, sociālo partneru organizācijas, bibliotekāri, valsts un pašvaldību vienotie klientu apkalpošanas centri, NVO, plānošanas reģioni, pašvaldības, to iestādes</p>	<p>M2, R8</p>
<p>4.3.2.SAM Kultūras un tūrisma lomas palielināšana ekonomiskajā attīstībā, sociālajā iekļaušanā un sociālajās inovācijās</p>	<p>Atbalsts kultūras piedāvājuma pieejamības nodrošināšanai reģionos ar mērķi radīt pozitīvu ietekmi uz vietējām kopienām, kā arī reģionu un pilsētu ekonomisko attīstību un sociālās iekļaušanas izaicinājumu risināšanu, t.sk. stiprinot vietējo kopienu organizāciju (sadarbībā ar vietējām pašvaldībām) centrālo lomu sociālās iekļaušanas pasākumu nodrošināšanā un veicinot darba vietu saglabāšanu un jaunu darba vietu radīšanu.</p>	<p>Visi Latvijas iedzīvotāji, kultūras pakalpojumu sniedzēji, t.sk. –pašvaldības, NVO, privātie kultūras operatori u.c.</p>	<p>M1, M2, R1, R2, R3, R5, R7, R10</p>

<p>4.3.5.SAM Uzlabot vienlīdzīgu un savlaicīgu piekļuvi kvalitatīviem, ilgtspējīgiem un izmaksu ziņā pieejamiem pakalpojumiem; pilnveidot sociālās aizsardzības sistēmas, tostarp veicināt sociālās aizsardzības pieejamību; uzlabot ilgtermiņa aprūpes pakalpojumu pieejamību, efektivitāti un izturētspēju</p>	<p>Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu pieejamības palielināšanai atbilstoši individuālajām vajadzībām, plānota atbalsta dažādošana aprūpes nodrošināšanai cilvēka dzīvesvietā vai tās tuvumā, tai skaitā jaunas SBSP infrastruktūras izveide un attīstība.</p>	<p>Sociālās atstumtības riskam pakļautās mērķa grupas, sociālo pakalpojumu sniedzēji, jomas speciālisti, NVO, supervizori, pašvaldības, LM, TM u.c.</p>	<p>M2</p>
<p>5. Politikas mērķis: Iedzīvotājiem tuvāka Eiropa, veicinot visu veidu teritoriju un vietējo iniciatīvu ilgtspējīgu un integrētu attīstību</p>			
<p>5.1.1.SAM Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana</p>	<p>Integrēti un kompleksi ieguldījumi reģionālai attīstībai ar privātā sektora darbības uzņēmējdarbības veicināšanu, infrastruktūras, plānošanas reģionu un pašvaldību zināšanu un prasmju attīstību.</p>	<p>Pašvaldības, plānošanas reģioni, NVO, iedzīvotāji, tūristi, MVU u.c.</p>	<p>M1, M2, R1 – R10</p>

4.3. Projektu vērtēšanas kritēriju noteikšanas principi un kārtība, tostarp interešu konflikta novēršana

Projektu vērtēšanas kritēriji tiek noteikti katrai rīcībai, ievērojot konkrēto mērķu rezultātu un rīcību iznākuma rādītājus, noteiktās prioritātes un rīcību ierobežojošos nosacījumus.

Vērtēšanas kritēriju izstrāde katrai SVVA stratēģijā izvirzītajai rīcībai notiek, balstoties uz šādiem principiem:

- atbilstības princips - vērtēšanas kritēriji vērtē, lai projektu pieteikumos plānotās aktivitātes un mērķi sniedz tiešu ieguldījumu SVVA stratēģijas rīcību un mērķu sasniegšanā;
- efektivitātes princips - kritēriji vērtē paredzēto projekta mērķu, aktivitāšu un plānoto ieguldījumu sabalansētību;
- ilgtspējas princips - kritēriji veicina projekta rezultātu saglabāšanu, izmantošanu un attīstību turpmāk;
- vienlīdzības princips - kritēriji nav diskriminējoši un ir vienlīdzīgi attiecībā pret visiem, kas var pretendēt uz atbalstu;
- taisnīguma princips - pret visiem projektu iesniedzējiem tiks ievēroti vienādi vērtēšanas kritēriji un principi, nepieļaujot interešu konflikta riskus;
- atklātības princips - kritēriji, to vērtējums un vērtēšanas process ir atklāts un pieejams projektu iesniedzējiem.

Projektu vērtēšanas kārtība vietējā rīcības grupā tiek īstenota saskaņā ar MK noteikumiem un biedrības "Darīsim paši!" projektu vērtēšanas komisijas nolikumu.

Padome, kuras pārstāvji ir valsts amatpersonas ar tiesībām piedalīties projektu pieteikumu vērtēšanā un lēmumu pieņemšanā, izvērtē projekta iesnieguma atbilstību noteiktajiem rīcības kritērijiem un pieņem lēmumu:

1. Par projekta atbilstību SVVA stratēģijai.

2. Par projekta noraidīšanu, ja tas nerasniedz minimālo punktu skaitu vai piešķirto punktu skaits nav pietiekams publiskā finansējuma saņemšanai, vai projekts neatbilst SVVA stratēģijai.

Bez lēmumu pieņemšanas, padome ir atbildīga arī par projektu vērtēšanas rezultātu apstiprināšanu, pārsūdzību izskatīšanu un pārstāvniecību tiesvedībā.

Pirms projektu iesniegumu vērtēšanas uzsākšanas, visi vērtēšanas komisijas locekļi aizpilda interešu konflikta novēršanas deklarāciju. Biedrības „Darīsim paši!”

padomes locekļiem nav atļauts piedalīties projektu vērtēšanas komisijas darbā un lēmumu pieņemšanā tajā rīcībā un projektu pieņemšanas kārtā, kurā padomes locekļa saistītās personas ir iesniegušas projekta iesniegumu.

Projektu pieteikumi tiek vērtēti pēc vērtēšanas kritērijiem, attiecīgi piešķirot noteiktu punktu skaitu atbilstoši pieteikuma atbilstībai katram kritērijam. Lai projekta pieteikums tiktu virzīts uz atbalstīšanu, tam jāiegūst vismaz minimālais punktu skaits. Katras rīcības ietvaros iesniegtie projektu pieteikumi, tiek rindoti atbilstoši iegūto punktu skaitam. Biedrības izpildinstitūcija sagatavo un izdod administratīvo aktu (turpmāk – lēmums) par projekta pieteikuma atbalstīšanu vai neatbalstīšanu, ņemot vērā projektu pieteikumu vērtējumu un konkrētajā konkursa kārtā pieejamo finansējumu

Ja attiecīgajā kārtā publiskais finansējums nav pietiekams, lai atbalstītu visus SVVA stratēģijai atbilstošos projektu pieteikumus, priekšroka tiek dota projektu pieteikumiem ar lielāko punktu skaitu. Gadījumos, kad vairāki projektu pieteikumi ir ieguvuši vienādu punktu skaitu, priekšroka tiek dota atbalsta pretendenta, kas ieguvis lielāku punktu skaitu Vērtēšanas nolikumā noteiktajos īpašajos kritērijos.

Projekta pieteikuma iesniedzējam ir tiesības lēmumu apstrīdēt mēneša laikā pēc tā stāšanās spēkā, iesniedzot iesniegumu vietējās rīcības grupas lēmēj institūcijas vadītājam – padomes priekšsēdētājam. Iesniegums tiek izskatīts šādā kārtībā:

1. padomes priekšsēdētājs izskata projektu iesniedzēju iesniegumus, vērtējot lēmuma apstrīdēšanas pamatojumu saskaņā ar Vērtēšanas nolikumu.
2. Nepieciešamības gadījumā ir tiesīgs pieaicināt neatkarīgus ekspertus.

4.4. Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas uzraudzības un novērtēšanas procedūra

SVVA Stratēģijas īstenošanas gaitu uzrauga biedrības padome. Informāciju, kas nepieciešama stratēģijas ieviešanas rādītāju novērtēšanai, sagatavo biedrības administratīvais vadītājs un vismaz reizi gadā iesniedz padomes sēdē izskatīšanai. Balstoties uz informāciju par rādītāju rezultātiem, padome var lemt precizēt veicamos pasākumus SVVA stratēģijas mērķu sasniegšanai, nepieciešamības gadījumā veicot SVVA stratēģijas grozījumus. Stratēģijas ieviešanas rādītāju sasniedzamības novērtēšanai tiek izmantota informācija no projektu pieteikumu iesniegumiem un pārskatiem, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes, Centrālās statistikas pārvaldes, Lursoft datu bāzēm, kā arī Kuldīgas novada pašvaldības un biedrības informācijas un datu apkopojumiem.

Stratēģijas īstenošanas pastāvīgo uzraudzību veic administratīvais vadītājs, regulāri apkopojot visu informāciju par apstiprināto projektu īstenošanas gaitu un rezultātiem, kā arī organizējot projektu uzraudzību to īstenošanas vietās.

Ikgadējais SVVA stratēģijas ieviešanas novērtēšanas ziņojums tiek prezentēts biedrības gada kopsapulcē un publicēts biedrības mājas lapā <https://www.darisimpasi.lv/>.

SVVA stratēģijas ieviešanas perioda noslēgumā VRG var veikt padziļinātu izvērtējumu par SVVA stratēģijas ieviešanas ietekmi uz biedrības darbības teritorijas attīstību.

4.5. Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas organizācija

Biedrības padome, kuru apstiprina biedrības kopsapulce, pieņem lēmumus par SVVA stratēģijas apstiprināšanu, stratēģijas grozījumu veikšanu, projektu konkursu izsludināšanu un projektu iesniegumu atbilstību SVVA stratēģijai. Tāpat biedrības padome apstiprina projektu vērtēšanas un uzraudzības komisiju. Projektu vērtēšanas komisija nodrošina saņemto projektu iesniegumu vērtēšanu atbilstoši padomes apstiprinātajam biedrības "Darīsim paši!" projektu vērtēšanas un uzraudzības komisijas nolikumam. Biedrības administratīvais vadītājs nodrošina projektu konkursu norisi, nepieciešamo apmācību semināru organizēšanu, konsultāciju sniegšanu, kā arī iedzīvotāju un kopienu aktivizēšanu. Projektu rezultātu uzraudzību administratīvais vadītājs organizē, piesaistot uzraudzības komisijas locekļus.

5. FINANSĒJUMA SADALES PLĀNS

9.tabula

Nr. p.k.	Mērķis	Stratēģiskā plāna intervencē		Rīcības programmas pasākumā	
		atbalsta apmērs (% pret kopējo atbalstu Stratēģiskā plāna intervencē)	atbalsta apmērs (euro)*	atbalsta apmērs (% pret kopējo atbalstu Rīcības programmas pasākumā)	atbalsta apmērs (euro)*
1.	Stiprināt vietējo uzņēmējdarbību un veicināt teritorijas ilgtspējīgu ekonomisko izaugsmi	50	643311.60	n/a	
2.	Stiprināt lauku kopienu lomu vietējo teritoriju attīstībā un sekmēt kvalitatīvas dzīves vides veidošanos lauku teritorijās	50	643311.60		
		100	1286623.20		
t. sk.	uzņēmējdarbības attīstībai	50			